

۱. مقدمه

۲. متدولوژی و فعالیتها

۳. تحولات قانون‌گذاری

A. پیش‌نویس منشور حقوق شهروندی

B. قانون آیین دادرسی کیفری

C. لایحه قانون جرم سیاسی

۴. حق آزادی و امنیت افراد

A. مدافعان حقوق بشر

B. روزنامه نگاران و شهروند-خبرنگاران

C. اقلیتهای مذهبی

1. بهاییان

2. مسیحیان

3. دراویش و مسلمانان سنی

D. اقلیتهای قومی (اتنیکی)

۷. رفتار با افرادی که از آزادی محروم شده اند

۶. حق دسترسی به محاکمه عادلانه

A. استقلال قضات . استقلال وکلا

B. روند محاکمات

۷. حق حیات

۸. حقوق اجتماعی-اقتصادی

A. حق تحصیل

B. تحریمهای اقتصادی

۴. نتیجه گیری و توصیه ها

1. چندین پیشنهاد از طرف دولت جدید جمهوری اسلامی ایران که ظاهراً با هدف پیشبرد وعده‌های انتخاباتی رییس جمهور حسن روحانی برای تقویت پوشش‌های حقوق بشری در حقوق مدنی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی و همچنین برای جبران برخی موارد نقض حقوق بشر عرضه شده‌اند، ارائه شده‌اند. این شامل پیشنهاد یک منشور حقوق شهروندی می‌باشد. از سپتامبر سال 2013 تا کنون، دولت ایران 80 زندانی که به‌نظر می‌آید برخی از آنها برای انجام مسالمت‌آمیز حقوق اساسی خود در راستای آزادی بیان، ایمان، انجمن و تجمع مورد تعقیب قضایی قرار گرفته بودند را آزاد کرده است.¹ برخی بازداشت‌شدگان برای چند روز به مرخصی فرستاده شدند، اما به نظر می‌آید که سایرین به صورت دائمی آزاد شده باشند، در حالیکه صدها تن دیگر در نوعی از بازداشت باقی مانده‌اند، از جمله چندین نفر که بازداشت آنان توسط کارگروه بازداشت‌های خودسرانه به عنوان بازداشت‌هایی که به صورت خودسرانه صورت گرفته‌اند شناسایی شده‌اند.²
2. گزارشگر ویژه از این گامها استقبال میکند و تاکید میکند که این گامها نگرانی های بنیادینی که توسط مجمع عمومی، شورای حقوق بشر، نهادهای معاهده، رویه های ویژه شورای حقوق بشر، مدافعان حقوق بشر و سازمانهای بین المللی ابراز شده اند را به صورت کامل برآورده نمیکنند اما امیدوار است که شاهد اقدامات بیشتری باشد که بتوانند به برطرف کردن این نگرانیها کمک کنند. این شامل نیاز به رسیدگی به قوانین و اعمالی است که حق حیات، حق آزادی بیان، حق تشکل، حق تجمع، حق ایمان، حق مذهب، حق تحصیل، و حق عدم تبعیض را پایمال میکنند.
3. گزارشگر ویژه مایل است تاکید کند که مبنای این نگرانی ها عدم تطابق قوانین ملی با تعهدات بین المللی دولت، کمبود رعایت قوانین، و همچنین عدم تحقیق در خصوص شکایات و به مجازات رساندن ناقضان حقوق بشر است. همچنین گزارشگر ویژه اعتقاد دارد که تعاملات اخیر با جامعه بین‌المللی بیانگر فرصت‌ها برای همکاریهای بیشتر به ویژه در مورد ظرفیت‌سازی برای پیشبرد تعهدات بین المللی حقوق بشری کشور می‌باشد.
4. گزارشهای بازداشت‌های خودسرانه افراد برای انجام مسالمت آمیز حقوق اولیه بیان، تشکل، تجمعات، ایمان، و مذهب همچنان رایج هستند. در تفسیر اصل 9 میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی (ICCPR)، کمیته حقوق بشر تشخیص داد که "آزادی فرد حقی با اهمیت بسیار بالاست...چه برای خودش و چه به دلیل اینکه محرومیت از آزادی به صورت تاریخی راه اصلی سرکوب سایر حقوق بشر بوده است."³
5. اطلاعات این گزارشها همچنین نشان میدهد که متأسفانه بخش‌هایی از قوانین، سیاست‌ها، رویکردها و رفتارهای قوانین ایران که به صورت گسترده توسط دستگاههای حقوق بشر سازمان ملل متحد شناسایی شده‌اند، همچنان از جبران اعمال خود گریزانند، بر ادامه تخریب استقلال سازمانهای قوه قضاییه ایران و خنثی کردن پادمانهای محاکمات عادلانه اصرار می‌ورزند. وقتی تناوب استفاده از مجازات اعدام را به ویژه برای آنچه جرایم جدی محسوب نمیشود در نظر بگیریم، این موضوع نگران کننده تر میشود.
6. این گزارش که به هیچ وجه کامل نیست، امکان اصلاح اجرای عدالت، به ویژه در خصوص پیشرفت در زمینه پیاده سازی توصیه های کارگروه بازداشت‌های خودسرانه در سال 2003،

¹ <http://www.thedailybeast.com/articles/2013/11/07/iran-rejails-political-prisoner-majid-tavakoli.html>; See Annex for names of individuals

² See Annex for names of individuals considered to be prisoners of conscience. On 29 August 2012, the Working Group on Arbitrary Detention in an Opinion on the case of Mir Hossein Mousavi and Mehdi Karoubi found their detention arbitrary.

³ Human Rights Committee; Draft General comment No. 35

(UPR) کشورهای عضو در بررسی دوره ای جهانی سال 2010 و کمیته حقوق بشر در سال 2011 را تجزیه و تحلیل میکند.

7. دولت ایران پاسخی مشروح برای کلیه بخشهای گزارش پیش رو ارسال کرد.⁴ این پاسخ نشان داد که دولت ایران به صورت مستمر از منابع قابل اعتماد اطلاعات ناراضی می باشد و ادعا میکند که این گزارش ناقص اصل "6 مقررات رفتار" است که رویه های ویژه را به اهتمام در جمع آوری و همخوانی اطلاعات برگرفته از منابع معتبر هدایت میکند. این پاسخ ادعا میکند که گزارش پیش رو به صورت انتخابی اظهارنظرهای سایر مکانیسم های حقوق بشری سازمان ملل را در نظر میگیرد و می پرسد آیا "یک دیدار از چند کشور اروپایی برای جمع آوری اطلاعات در خصوص وضعیت حقوق بشر در ایران متدولوژی صحیح برای جمع آوری این گزارش می باشد."

8. در این ارتباط، گزارشگر ویژه همچنان بر این موضع است که او تنها اطلاعات تایید شده جمع آوری شده از منابع معتبر را ارائه میکند؛ و اینکه او در مورد چندین مسئله و پرونده از طریق ارتباط با دولت ایران تقاضای توضیحات کرده است که اکثر آنها بی پاسخ مانده اند؛ و اینکه او نگرانی هایی که توسط سایر مکانیسم های حقوق بشری ابراز شده اند را به دقت منعکس کرده است. وی همچنین موافق است که در غیاب موافقت برای سفر وی به کشور، شیوه های جایگزین ایده آل نیستند.

9. این پاسخ ها همچنین ادعا کرده اند که در این گزارش افرادی که جنایات جدی مرتکب شده اند—شامل مواردی که ادعا میشود اعمال خشونت آمیز، برهم زدن نظم عمومی، و ترویج عقایدی که به نیت تحریک افراد برای انجام عملیات تجزیه طلبانه انجام میشوند—به صورت نادرست به عنوان مدافعان حقوق بشر شناسایی شده اند. دولت همچنین تاکید دارد که روزنامه نگاران و وكلا هنگامی که "مرزهای وظایفی که توسط قانون به عهده آنها گذاشته شده است را نقض میکنند و دست به اعمالی میزنند که برخلاف جایگاه آنها هست؛ از پیگیری قضایی مصون نیستند. در انتها، دولت ایران همچنان اصرار میورد که قاچاق مواد مخدر یک جرم جدی است که مستوجب مجازات اعدام میباشد.

II. متدولوژی و فعالیتها

10. گزارشگر ویژه بین 12 تا 22 دسامبر 2013 به هلند، آلمان و فرانسه سفر کرد و با 72 ایرانی ملاقات کرد. شصت و یک ایرانی دیگر در داخل ایران و در ترکیه بین سپتامبر و دسامبر 2013 مورد مصاحبه قرار گرفتند. این افراد خود را به عنوان مدافعان حقوق بشر، حقوقدانان، و افرادی که متعلق به گروه های اقلیت قومی (اتنیکی) و مذهبی هستند معرفی کردند. سایر افراد خود را به عنوان "زندانیان سیاسی" سابق و یا خانواده های "زندانیان سیاسی" سابق یا فعلی، از جمله کسانی که اعدام شده اند، معرفی کردند.⁵

11. طی این مصاحبه ها، افراد از وقایعی یاد کردند که ظرف چندین دهه اتفاق افتاده اند و هرچا مربوط بوده به چندین سنوالمشخص در خصوص دستگیریها، بازداشتها و محاکمات خویش پاسخ داده اند. گزارشگر ویژه گزارشات مکتوبی از سازمانهای حقوق بشری در خصوص وضعیت بهائیان، دراویش گنابادی، سنی ها، مسیحیان، گروههای اقلیت مذهبی، و در خصوص عربهای اهوازی، کردها، بلوچها، و گروههای اقلیت قومی (اتنیکی) آذربایجان دریافت کرده است.⁶ اطلاعاتی که طی کلیه 133 مصاحبه و گزارشات مکتوب دریافت شده مورد بررسی قرار گرفته و در این گزارش و پیوست آن ارائه میشود.

⁴ <http://shaheedoniran.org/english/dr-shaheeds-work/latest-reports/march-2014-reply-by-the-islamic-republic-to-the-srs-report/>

⁵ Interviews conducted by the Special Rapporteur between 13 and 22 December, 2013, in the Netherlands, Germany and France.

⁶ Written reports submitted to the Special Rapporteur, between 1 August 2013 and 3 January 2014.

12. گزارشگر ویژه طی هشت نامه موارد ادعایی و هفده نامه اقدام فوری، مجموعاً 25 نامه به دولت ایران نوشته است تا در خصوص موارد خاص سوال کند و از برخی گزایشات شامل دستگیری و محاکمه روزنامه نگاران، فعالان سیاسی و دانشجویی، وضعیت اقلیت‌های مذهبی، عدم دسترسی به مراکزهای پزشکی در زندانها، کاربرد مجازات اعدام شامل اعدام پنهانی افراد، و اعلام قوانین تبعیض آور ابراز نگرانی کند. دولت به چهار مورد از این استعلامها پاسخ داد. در تاریخ 19 ژوئیه 2013، گزارشگر ویژه همچنین با هدف جمع‌آوری اطلاعات در خصوص تاثیر تحریمهای اقتصادی بر وضعیت انسانی کشور چندین نظرسنجی مشروح به ادارات دولتی مختلف ارسال کرد و دو تقاضا برای دیدار از ایران در تاریخ 16 ماه مه و 2 ژوئیه 2013 به ایران ارسال کرد تا همکاری با دولت را تقویت کند و همچنین در مورد صحت ادعاهایی که برای وی ارسال شده اند تحقیقات بیشتری به عمل بیاورد. دولت هنوز به این ارتباطات پاسخی نداده است.

13. گزارشگر ویژه با نمایندگان دایم جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل متحد در ژنو و نیویورک ملاقات کرد تا در خصوص نظرات آنها در مورد نتیجه گیری های گزارشگر ویژه در گزارشات سابق خود، متدولوژی به کار گرفته اش، و احتمال ارتباطات آتی گفتگو کند. گزارشگر ویژه مشتاق امکانات آتی برای ارتباط برقرار کردن و همکاری، شامل جلسات بیشتر و از طریق یک دیدار از کشور می باشد.

III. تحولات قانون گذاری

A. پیش نویس منشور حقوق شهروندی

14. در تاریخ 26 نوامبر 2013، دولت ایران از انتشار پیشنویس منشور حقوق شهروندی خبر داد که برای اظهار نظر عمومی در دسترس قرار گرفته بود.⁷ این پیشنویس اعلام میدارد که منشور هیچ حقوق تازه ای را پیشنهاد نمیکند، اما از مهمترین حقوقی که در حال حاضر توسط قوانین ایران تضمین شده اند یاد میکند. همچنین اعلام میدارد که منشور به عنوان "برنامه و سیاست" مورد نظر دولت⁸ تهیه شده است و چارچوبی را برای همکاری بین قوای مختلف حکومت برای تقویت تضمین های حقوق مدنی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی پیشنهاد میکند.

15. مدافعان حقوق بشر⁹ و تعدادی از سازمانهای حقوق بشر ادعا می کنند که پیش نویس فعلی نمیتواند به نگرانی های اساسی پردازد و تاکید میکنند که این پیشنویس حقوق را در چارچوب قوانین ملی فعلی ایران، که سالهاست برای دستگامهای حقوق بشر سازمان ملل متحد ایجاد نگرانی کرده است، قرار میدهد.¹⁰ برای مثال، چندین ماده این پیش نویس حقوق افراد برای ترویج و انتشار افکار و عقاید خود، فارغ از نوع رسانه، را مورد تایید و آزادی تشکل و تجمعات را "در چارچوب قانون" و تا جایی که حقوق عمومی و یا مبانی اسلام را نقض نکنند مورد توجه قرار میدهند.¹¹

16. در حال حاضر این منشور قوانین و سیاستهایی که علیه اقلیت‌های مذهبی، از جمله بهاییان، تبعیض قابل میشوند را مورد نظر قرار نمیدهد و تبعیض علیه زنان، شامل توانایی آنان برای انتقال تابعیت خود به فرزندانیشان را به صورت ناکافی مد نظر قرار میدهد. پیش نویس منشور همچنین مجازاتهای بیرحمانه، اهانت آمیز، و غیر انسانی شامل شلاق، به دار آویختن،

⁷ <http://www.president.ir/fa/72975>

⁸ Draft "Citizenship Rights Charter"; art. 1.6; insert link to charter translation on SR website and link to Farsi copy on official website

⁹ <http://www.ohchr.org/EN/Issues/SRHRDefenders/Pages/Defender.aspx>

¹⁰ <http://www.amnesty.org/en/library/asset/MDE13/057/2013/en/0583b691-f8ec-4693-97e6-bd8f0e35943f/mde130572013en.html>; <http://www.hrw.org/news/2013/12/27/joint-letter-president-hassan-rouhani-re-draft-citizens-rights-charter>; <http://en.parliran.ir/index.aspx?siteid=84&pageid=320>; <http://www.iranhumanrights.org/2013/12/ichri-hrw/>

¹¹ Draft "Citizenship Rights Charter"; art. 3.11 and 3.16

سنگسار، و قطع اندام را مد نظر قرار نمیدهد، اعدام کودکان را ممنوع نمیکند و نگرانیهایی که در خصوص استفاده از مجازات اعدام مطرح شده، بخصوص در جرایمی که مطابق قوانین بین المللی واجد شرایط موازین جدیترین جرایم نمیشوند، بی اعتناست.¹²

17. چندین سازمان و مدافع حقوق بشر همچنین گوشزد میکنند که تعدادی از قوانین جمهوری اسلامی ایران، از جمله قانون اساسی کشور و قانون احترام به آزادیهای مشروع و حفظ حقوق شهروندی مصوب سال 2004، حقوقی را که در این منشور ذکر شده مورد تضمین قرار داده اند اما وجه خاصی از سایر قوانین و شیوه های اجرایی محافظتهای این قوانین را تضعیف میکنند.

B. قانون آیین دادرسی کیفری

18. در تاریخ 6 نوامبر 2013، شورای نگهبان یک قانون قانون آیین دادرسی کیفری جدید را تصویب کرد. این قانون هنوز به اجرا گذاشته نشده است. قانون جدید، قانون احترام به آزادیهای مشروع و حفظ حقوق شهروندی مصوب سال 2004 را شامل میشود. از نقطه نظر حقوق افراد، قانون آیین دادرسی کیفری جدید چند بهبودی قابل ذکر به قانون فعلی میافزاید که همانگونه که در زیر تشریح شده است خود مسبب چند نوع نقض است. با این وجود، قانون جدید همچنین دارای کمبودهایی است.

19. قانون جدید همچنان امکان بازداشت افراد برای "تحقیقات اولیه" را میسر میکند، که طی آن مسئولان امنیتی علیه متهمان شواهد جمع آوری میکنند.¹³ این قانون به مقامات دستور میدهد که از اقداماتی که به قصد تامین موازین محاکمات عادلانه در قانون حقوق شهروندی سال 2004 ارائه شده پابند باشند.¹⁴ به مقصود "جلوگیری از متواری شدن" یا حفظ "نظم عمومی"، قانون به بازپرسان اجازه میدهد تا بازداشتهای پیش از محاکمه را، پس از اینکه بعد از 24 ساعت تفهیم اتهام صورت میگیرد، برای جرایم جدی شامل جرایمی که به صورت مبهم جرایم علیه امنیت ملی نامیده میشوند، هر بار به مدت یک ماه و تا دو سال و یا تا زمان محاکمه تمدید کنند.¹⁵ بازداشت شدگان میتوانند نسبت به تمدید بازداشت موقت خود ظرف ده روز از زمان صدور اعتراض کنند.

20. قانون جدید در صورت درخواست متهمان به آنها اجازه دسترسی به وکیل در مرحله مقدماتی تحقیقات را میدهد.¹⁶ تحت قانون آیین دادرسی کیفری فعلی، دسترسی به وکیل مدافع در زمان تحقیقات اولیه ممنوع است. همچنین بازپرس باید متهم را از حق دسترسی به وکیل مدافع آگاه کند و در زمانی که متهم از پرداخت حق الوکاله عاجز است باید به او یک وکیل تسخیری پیشنهاد کند.¹⁷

21. اما برعکس، وقتی که متهم با یک جرم امنیت ملی و یا سایر جرایم جدی روبرو میشود، ممکن است هنوز از حق دسترسی به وکیل برای یک هفته محروم شود. نیروهای امنیتی با توافق

¹² Ibid.

¹³ Article 19 Criminal Code of Procedure for Public and Revolutionary Courts Approved September 19, 1999 with Amendments

¹⁴ Code of Criminal Procedure; article 24 and 127

¹⁵ Ibid.; article. 32

¹⁶ Ibid, article. 48, 346-348.

¹⁷ Ibid, art. 190

بازپرس، همچنین میتوانند از ارتباط بازداشتی با خانواده و نزدیکانش "در صورت نیاز" که به خوبی تعریف نشده است جلوگیری کنند.¹⁸

22. قانون همچنین تعداد قضاتی که در دادگاههای عمومی و انقلاب بر پرونده های جدی قضاوت میکنند را تا پنج نفر افزایش داده که تصمیمات با سه رای نافذ میشوند. این قانون همچنین اختیارات دیوان عالی کشور برای رسیدگی به موارد اعتراض به احکام، شامل مواردی که ادعا شود که نقض جدی آیین دادرسی باعث عدم اعتبار احکام شده اند را افزایش داده است. با این حال این قانون متذکر میشود که نقض آیین دادرسی به خودی خود نمیتواند احکام صادره را بی اعتبار کند مگر اینکه حقوق نقض شده از اهمیت کافی برخوردار باشند.¹⁹

23. متهمی که تبرئه شود در صورتیکه بدون توجیه بازداشت شده باشد و یا اشتباهها و یا با خطای قضایی طی مراحل مقدماتی تحقیق بازداشت شده باشد میتواند برای هتک حیثیت و آسیب روحی خویش و خانواده اش تقاضای جبران خسارت کند. چنین ادعاهایی باید در یک کمیسیون موقت که از سه قاضی منصوب شده توسط رییس قوه قضاییه تشکیل میشود بررسی شوند.²⁰

C. لایحه جرم سیاسی

24. در سپتامبر 2013، پیش‌نویس قانونی با عنوان "لایحه جرم سیاسی" در مجلس مطرح شد و در حال حاضر توسط کمیسیون فرهنگی مجلس در حال بررسی است.²¹ به نظر می آید این لایحه محدودیتهای جدیدی بر آزادیهای بیان، انجمن و اجتماعات ایجاد کند. ماده 1 این لایحه جرم سیاسی را طوری تعریف میکند که هر اقدامی برای انتقاد از عملکرد حکومت و یا دسترسی و حفظ قدرت، بدون قصد آسیب زدن به مبانی اساسی و چارچوب جمهوری اسلامی ایران را شامل میشود.²² ماده 2 این لایحه جرایم سیاسی را جرایمی تعریف میکند که اطلاعاتی که به مقامات دولتی افترا وارد کند، به آنها توهین کند و یا اطلاعات کذب علیه آنان منتشر کند را شامل میشود و جرایمی را که توسط قانون فعالیت احزاب، جمعیتها، و انجمنهای سیاسی و صنفی و انجمنهای اسلامی یا اقلیتهای دینی شناخته شده مصوب سال 1981 تعریف شده اند را در فهرستی تعریف میکند.²³

IV. حق آزادی و امنیت افراد

25. در فوریه 2003 طی سفری به ایران، کارگروه بازداشتیهای خودسرانه از چندین زندان و بازداشتگاه بازدید به عمل آورد و با نمایندگان دولت، مجلس، قوه قضاییه، سازمانهای غیردولتی، زندانیان و خانواده آنها دیدار کرد.²⁴ آنها با ارسال مشاهدات خود یادآور شدند که "وضعیت دستگیریهای خودسرانه در اصل به نقض آزادیهای عقیده و بیان و بسیاری از نقایص اجرای عدالت، به ویژه در روند دادرسی عادلانه، سوء استفاده از حبس انفرادی، نقش دادگاههای انقلاب و دادگاههای روحانیون و عدم رعایت اصل تناسب در صدور

¹⁸ Ibid, article. 50.

¹⁹ Ibid, article. 455.

²⁰ Ibid, article. 256

²¹ <http://isna.ir/fa/news/92110100816/%D8%A8%D8%B1%D8%B1%D8%B3%DB%8C-%D8%B7%D8%B1%D8%AD-%D8%AC%D8%B1%D9%85-%D8%B3%DB%8C%D8%A7%D8%B3%DB%8C-%D8%AF%D8%B1-%DA%A9%D9%85%DB%8C%D8%B3%DB%8C%D9%88%D9%86-%D9%81%D8%B1%D9%87%D9%86%DA%AF%DB%8C>

²² http://rc.majlis.ir/fa/legal_draft/show/856745

²³ <http://www.president.ir/att/sharvandi.pdf>

²⁴ E/CN.4/2004/3/Add.2; page #2

احکام مربوط است²⁵. آنها همچنین متذکر شدند که در حالیکه آزادیهای بیان، اجتماعات، تشکل، و ایمان (برای مذاهبی که به رسمیت شناخته شده اند) توسط قانون اساسی ایران تضمین شده اند، تقریباً تمام زندانیانی که آنها تقاضای دیدارشان را داشتند "به دلیل انجام مسالمت آمیز آن حقوق مصرح در قانون اساسی مورد تعقیب قضایی و یا محاکمه قرار گرفته بودند... که بازداشت آنان را تحت تعریف دسته "II خودسرانه" روش‌های کارگروه قرار میدهد"²⁶.

26. قانون اساسی ایران دستگیری خودسرانه را منع میکند. قانون اساسی الزام می‌دارد بازداشت‌شدگان به صورت کتبی "بلافاصله" تفهیم اتهام شوند و اعلام میدارد که "در صورت بازداشت، موضوع اتهام باید با ذکر دلایل بلافاصله کتبا به متهم ابلاغ و تفهیم شود و حداکثر ظرف مدت 24 ساعت پرونده مقدماتی به مراجع صالحه قضایی ارسال و مقدمات محاکمه در اسرع وقت فراهم گردد."²⁷

27. قانون احترام به آزادی‌های مشروع و حفظ حقوق شهروندان مصوب سال 2004 شامل 15 ماده است که بطور خاص حاکم بر رفتار تمامی نمایندگان دادگاهها، دادستان و ادارات قضایی در اجرای وظایف قانونی‌شان می‌باشد. مانند قانون اساسی، این قانون "دستگیری خودسرانه افراد" را منع میکند و الزام می‌دارد که خانواده بازداشت‌شدگان از "هرگونه تحولاتی مطلع شوند" و استفاده از "محل‌های ناشناس" را برای بازداشت ممنوع میکند.²⁸

28. قانون بازجویان را از استفاده از چشم‌بند، زنجیر، و یا تحقیر در زمان دستگیری و یا نشستن پشت سر بازداشت‌شدگان در طول بازجویی منع میکند. قانون مسئولان را نسبت به پرسیدن سئوالاتی که "روشن، هدفمند، و بصورت مستقیم یا غیرمستقیم به اتهامات مربوط هستند" و استفاده از "روشهای صحیح تحقیق و تکنیکهای مدرن" در طول بازجویی هدایت میکند.²⁹ قانون همچنین استفاده از شکنجه برای اخذ اعترافات را ممنوع میکند و اصرار دارد که اعترافات اجباری هیچ ارزش حقوقی ندارند.

29. از تاریخ 14 ژانویه 2014، حداقل 895 "زندانی عقیدتی" و "زندانی سیاسی" در ایران محبوس شده‌اند. این آمار شامل 379 فعال سیاسی 292، دیندار، مدافع حقوق بشر (شامل 50 فعال حقوق اقوام)، 71 فعال مدنی 37، روزنامه‌نگار و شهروند-روزنامه‌نگار و 24 فعال دانشجویی است.³⁰

30. گزارشگر ویژه تحت تاثیر شدت، تناوب، و ماهیت تکراری جزئیات خاصی که برخی مصاحبه‌شوندگان، علیرغم مدت زمان وقوع اتفاقات مورد گزارش ارائه کرده اند، قرار گرفته است. جزئیاتی که توسط مصاحبه‌شدگان ارائه شده است، نمایانگر موارد بازداشت‌های خودسرانه، به ویژه دستگیری و بازداشت واضح افراد برای اجرای مسالمت آمیز حقوق بنیادین شامل حق بیان، تشکل یا ایمان، که توسط سایر رویه‌های ویژه نیز توضیح داده شده اند میباشند. شهادت این افراد همچنین به صورت یکنواخت بیانگر یک الگوی

²⁵Ibid.

²⁶ Ibid.; page 13

²⁷ Constitution, article. 32

²⁸ Respecting Legitimate Freedoms and Protecting Citizens' Rights, 2004; article. 5

²⁹ Ibid. art. 6-7

³⁰ See Annex: <http://shaheedoniran.org/english/dr-shaheeds-work/latest-reports/march-2014-report-of-the-special-rapporteur/>

بدرفتاری که پادمانهای بین المللی و ملی رفتار انسانی و عادلانه در مورد افراد بازداشت شده و متهم را نقض میکنند میباشند.³¹

31. اکثر 61 نفری که در ترکیه و ایران شهادت دادند گزارش دادند که بین سالهای 2003 و 2008 بازداشت شده بودند 11 نفر گزارش دادند که در سال 2009 بازداشت شده بودند، و 12 نفر بعد از سال 2009 بازداشت شده بودند. پنجاه درصد مصاحبه شوندهگان گزارش دادند که بازداشت آنان بین شش ماه و سه سال طول کشیده است. شصت و نه درصد آنان گزارش دادند که مقامات یا برای دستگیری آنان حکم قضایی نداشتند و یا وقتی از آنان سراغ حکم قضایی را گرفتند یا نداشتند یا از نشان دادن آن خودداری کردند. در بعضی موارد دستگیریها در یک اداره اطلاعات یا یک دادگاه انقلاب پس از اینکه افراد در پاسخ به احضار تلفنی حاضر شدند و در غیاب احضار کتبی مورد نیاز در آیین دادرسی کیفری ایران صورت گرفتند.³²

32. در حدود نیمی از این افراد گزارش دادند که دستگیریهای آنان در منازل شخصی صورت گرفتند. آنها اعلام کردند که مقامات جستجوی گسترده‌ای به عمل آوردند و غالباً اموال شخصی آنان مانند آلبوم های عکس های خانوادگی آنان را ضبط کرده اند. چندین نفر گزارش دادند که در زمان دستگیری خودشان و یا اعضاء خانواده‌هایشان مورد آزار لفظی و یا جسمی قرار گرفته اند. در 66% موارد، مصاحبه شوندهگان گفتند که آنها توسط وزارت اطلاعات دستگیر شده اند. سایرین گزارش دادند که آنها توسط شاخه های مختلف نیروهای امنیتی کشور، شامل نیروی انتظامی، سپاه پاسداران، و یا نیروهای بسیج دستگیر شده اند.

33. در حدود 85% این افراد گزارش دادند که در بازداشتگاههای وزارت اطلاعات و یا در یک زندان محلی نگهداری شده بودند. مطابق گزارشات، افرادی که به زندانهای محلی منتقل شده بودند غالباً در بندهای ویژه وزارت اطلاعات و یا سپاه پاسداران مانند بندهای 209، -2 الف، و یا 240 زندان اوین در تهران نگهداری شده اند. طبق گزارشات آنها در طول دوره ای که "دوره تحقیقات مقدماتی" نامیده میشود در این محل ها نگهداری شده بودند. اکثریت مصاحبه شوندهگان گزارش دادند که طی "مرحله تحقیقات" برای دوره هایی بین دو روز تا چهار ماه بدون ارتباط با هیچکس نگهداری میشدند که طی این دوره مکرراً بازجویی میشدند

34. هفتاد و پنج درصد مصاحبه شوندهگان گزارش دادند که بدون اینکه مطابق قانون اساسی ایران ظرف 24 ساعت اول پس از بازداشت تفهیم اتهام بشوند در بازداشت نگهداری شده اند. در 59% از موارد، بازداشت شدگان بعد از بیش از یک هفته (و در برخی موارد ماهها) رسماً تفهیم اتهام شده اند و یا بعضاً هرگز تفهیم اتهام نشده اند.

A. مدافعان حقوق بشر

35. از تعداد 92 مدافع حقوق بشری که در حال حاضر در بازداشت به سر می برند، حداقل 26 نفر آنها به اتهام "عضویت در سازمانهایی که هدف اخلال در امنیت ملی دارند" و یا "ارتباط یا همکاری با سازمانهایی که هدف اخلال در امنیت ملی دارند" هر دو اتهام مربوط به ماده 499 قانون مجازات(متهم شده اند. حداقل 25 نفر از آنان با اتهام "تبلیغ علیه نظام" روبرو شده اند و حداقل 14 نفر از آنان به "تجمع و تبنای علیه امنیت ملی" متهم شده اند. اتهامات کمتر استفاده شده دیگری که علیه این افراد اقامه شده است همچنین شامل "جاسوسی" و "محاربه" که عموماً به "دشمنی علیه خدا" ترجمه میشود اما دولت ایران آن را به عنوان جرمی که طی آن "فردی به قصد کشتن، ترساندن، و یا به زور وادار

³¹ E/CN.4/2004/3/Add.2

³² Percentages are based on the 29 formerly detained interviewees with the exception of number associated with the trials which are based only on those 18 individuals that faced trial.

کردن روی کسی اسلحه بکشد یا آن را به طرف او نشانه برود" ترجمه کرده است) میباشند.³³ از سال 2010 تا کنون، دستگیریهای دسته جمعی هماهنگ شده مدافعان حقوق بشر عملاً باعث فروریختن سازمانهای اصلی حقوق بشری ایران شامل کمیته گزارشگران حقوق بشر، کانون مدافعان حقوق بشر که توسط برنده جایزه صلح نوبل شیرین عبادی بنیانگذاری شده بود، و فعالان حقوق بشر ایران شده است.

B. روزنامه نگاران و شهروند-روزنامه نگاران

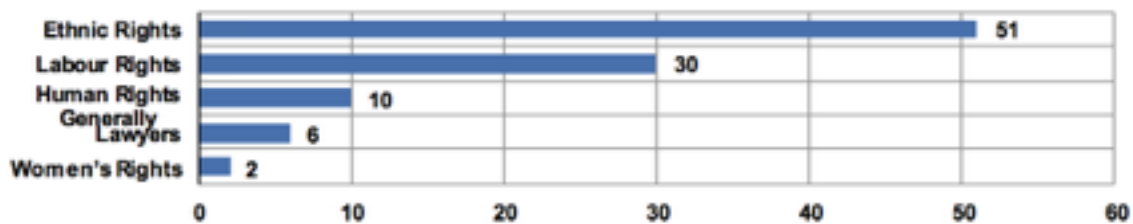
36. از مجموع 39 وبلاگنویس و روزنامه نگاری که در حال حاضر در زندان به سر میبرند (شامل دستگیریهای اخیر هفت متخصص فن آوری اطلاعات)، حداقل 12 نفر³⁴ با اتهام "تجمع و تباہی"، حداقل 10 نفر با اتهام "تبلیغ علیه نظام" و حداقل 6 نفر با اتهام "توهین به رهبر" روبرو شدند. به دلیل ابهام در خصوص شرایط پرونده های برخی از بازداشتیهای اخیر روزنامه نگاران و وبلاگنویسان، هریک از این آمار ممکن است بیشتر باشند.³⁵

C. اقلیتهای مذهبی

37. تا تاریخ 3 ژانویه 2014، 292 حداقل عضو اقلیتهای مذهبی در حبس به سر میبرند. از این تعداد 120، نفر بهایی، 98، نفر مسلمان سنی، 49، نفر مسیحی، 14، نفر درویشان مسلمان (4 درویش که مدافع حقوق بشر هستند نیز مطابق گزارشات در حبس به سر میبرند)، 4 نفر یارسان، و 2 نفر زرتشتی بودند. تعداد کمی از این افراد اعضاء گروه های عرفانی تازه تشکیل شده مانند "فراکل نگری" که موسس آن محمدعلی طاهری است می باشند. همچنین اعضاء مذهب رسمی کشور ایران، اسلام شیعه، مانند آیت الله حسین کاظمینی بروجردی برای بیان باورهای دینی خود که باورهای مورد حمایت دولت ایران را به چالش میکشند نیز در مقاطعی زندانی شده اند.

38. بازداشت شدگان سابق غالباً از مورد شکنجه قرار گرفتن و یا رفتار غیر انسانی و تحقیرآمیز و حبس انفرادی طولانی به جهت اخذ اعترافات اجباری به اتهامات و یا قبول اتهامات نسبت به افراد دیگر گزارش داده اند. بسیاری از بازداشت شدگان همچنین گزارش داده اند که عمدتاً بدون ارتباط با دنیای خارج و بدون دسترسی به وکیل مدافع نگهداری شده اند. مطابق گزارشات، برخی از محاکمات از موازین بین المللی برخوردار نبوده و دسترسی

Human rights defenders currently detained, by category

³³ "Political Prisoners in Iran," United for Iran, URL

³⁴ "Second Worst Year on Record for Jailed Journalists," Committee to Protect Journalists, <http://cpj.org/reports/2013/12/second-worst-year-on-record-for-jailed-journalists.php>

³⁵ "Political Prisoners in Iran," United for Iran, URL

به پرونده و حق ارائه دفاعیات در آنها محدود بوده است. طبق قانون، اقلیتهای مذهبی شامل اقلیتهای به رسمیت شناخته شده کلیمی، مسیحی، و زرتشتی نیز در نظام قضایی با تبعیض، از جمله مجازاتهای سخت تر از مسلمانان برای برخی جرایم و عدم توانایی قاضی شدن روبرو هستند.

1. بهاییان

39. مطابق گزارشات، از سال 2004 تا کنون حداقل 734 بهایی بازداشت شده اند و 134 نفر از آنان در حال حاضر در حبس به سر میبرند؛ 289 نفر دیگر دستگیر شده، با قید وثیقه آزاد شده، و در حال حاضر در انتظار محاکمه هستند؛ در حالیکه 150 نفر دیگر نیز محکوم شده اند اما در انتظار تجدیدنظر و یا احضار برای آغاز دوره زندان هستند.³⁶
40. به نظر می آید بهاییان تقریباً به صورت انحصاری به دلیل مشارکت در مسایل جامعه خود شامل تسهیل خدمات آموزشی، و شرکت علنی در اعمال مذهبی مانند حضور در اجتماعات مذهبی مورد تعقیب قضایی قرار میگیرند. به نظر می آید که این موارد نقض در عدم به رسمیت شناختن این آیین و همچنین به عنوان یک دیدگاه فراگیر در درون دولت که بهائیان نمایندگان یک فرقه فرقه بدعتگذار مرتبط با دشمنان خارجی هستند ریشه دارند.³⁷ آنها معمولاً به جرایم سیاسی و امنیتی مانند جاسوسی یا "تبلیغ علیه نظام حاکم" متهم میشوند. چندین دادگاه انقلاب اخیراً "عضویت در فرقه ضاله بهایی" را به عنوان یک جرم جنایی تشخیص داده اند.³⁸ همانگونه که طبق گزارشات یک دادگاه در سال 1993 در یک پرونده مربوط به قتل دو بهایی درج کرد، حذف بهاییان از قانون اساسی ایران آنان را به "کافران محافظت نشده" تبدیل کرده است.³⁹ بنابه گزارش منابع، قضات غالباً نسبت به مدافعان بهایی خصمانه برخورد میکنند.

2. مسیحیان

41. در سالهای اخیر، مسیحیانی که عده زیادی از آنها از اسلام به این دین گرویده اند، با الگوهای مشابه اذیت و آزار روبرو شده اند. طبق گزارشات در ژانویه 2014 حداقل 49 مسیحی در ایران در بازداشت به سر میبردند. تنها در سال 2013، گزارش داده شده که مقامات حداقل 42 مسیحی را دستگیر کرده اند که 35 نفر آنان برای مشارکت در "کلیساهای خانگی" غیر رسمی، ارتباط با کلیساهای خارج از ایران، فعالیتهای تبلیغی واقعی و یا تصور شده، و سایر فعالیتهای مرسوم مسیحی محکوم شده اند. احکام این افراد بین یک تا ده سال زندان بوده است.
42. اکثر افرادی که مورد تعقیب قضایی قرار گرفته اند به نظر میآید نوکیشان مسیحی باشند که از پیشینه مسلمانی به مسیحیت گرویده اند و یا کسانی که به مسلمانان ایرانی تبلیغ میکنند و یا آنان را در عبادت هدایت میکنند. مقامات ایرانی در بالاترین سطوح کلیساهای خانگی و مسیحیان پروتستان را به عنوان تهدیدی برای امنیت ملی تعیین کرده اند.⁴⁰

³⁶ Mr Ataollah Rezvani, a Baha'i resident of the city of Bandar Abbas was allegedly murdered on 24 August 2013. It has been alleged that his murder might be linked to his religion. The Government however claimed that the case is currently under investigation and that according to existing evidence it appears a suicide, than a murder. However, some reports indicate that forensic findings in this case appear to contradict Government statements.

³⁷ <http://www.iranhrdc.org/english/publications/reports/3149-a-faith-denied-the-persecution-of-the-baha-is-of-iran.html#.UtRKfWRD19E>

³⁸ Unpublished submission from the Baha'i International Community

³⁹ Ibid.

⁴⁰ <http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=7363>; http://www.iranhumanrights.org/wp-content/uploads/Christians_report_Final_for-web.pdf

43. در حالی که اکثر پرونده های مربوط به مسیحیان در دادگاههای انقلاب برای جرایم مربوط به امنیت ملی محاکمه میشوند، برخی از مسیحیان در دادگاههای کیفری عمومی با اتهاماتی روبرو میشوند که در واقع تجلی باورهای مذهبی آنان هستند. برای مثال در اکتبر 2013، دادگاهی در ایران چهار مسیحی را به هر یک 80 ضربه شلاق برای نوشیدن شراب طی آیین عشاء ربانی محکوم کرد.⁴¹ منابع همچنین گزارش میدهند که با وجود اینکه تعقیب قضایی برای جرم مستوجب اعدام ارتداد بسیار نادر است، مقامات ایرانی مرتبا نوکیشان مسیحی را به پیگرد قضایی به جرم ارتداد تهدید میکنند، که با وجود اینکه در هیچ قانون جنایی وجود ندارد، مطابق تفسیر قوانین اسلامی که معمولاً توسط دادگاههای ایرانی مورد استفاده قرار میگیرند، قابل تعقیب قضایی است.⁴²

3. درویش و مسلمانان سنی

44. در ایران مسلمانان از دستگیری، محاکمه، و آزار و اذیت قضایی مصونیت ندارند. در سالهای اخیر، مقامات درویش مسلمان (صوفی) ایران، شامل درویش نعمت‌اللهی گنابادی را مورد هدف قرار داده اند. بر اساس اطلاعاتی که برای گزارشگر ویژه ارسال شده است، از سال 2008 تا کنون 90 درویش گنابادی برای بازجویی به وزارت اطلاعات احضار شده اند³⁹¹، نفر به دادگاههای عمومی و انقلاب احضار شده اند، و حداقل 238 درویش گنابادی دستگیر شده اند. روی هم رفته این اقدامات از سال 2008 تا کنون منجر به حداقل 970 محاکمه شده اند که برخی از پرونده ها هنوز باز هستند.

45. گروههای حقوق بشری از بازداشت‌های متعدد مسلمانان سنی گزارش داده اند که اکثر آنان امام و یا رهبران دینی هستند. آنها غالباً از جوامع اقلیت قومی (اتنیکی) برخاسته اند و مرتباً با چندین سطح تبعیض و محدودیت برای اعمال مذهبی خود روبرو هستند. به نظر می آید بعضی سنی ها برای جرمهای مربوط به اعمالی که ادعا میشود خشونت سیاسی هستند، شامل جرایم مستوجب اعدام مانند محاربه (دشمنی با خدا) مورد محاکمه قرار گرفته اند. گروههای حقوق بشری و یک زندانی سیاسی سابق به گزارشگر ویژه گفتند که اکثر سنی‌ها به دلیل کنشگری مسالمت‌آمیز خود و یا مخالفت از منظر دینی به نظام سیاسی ایران بازداشت شده اند. بعضی از آنها ادعا کرده اند که محکومیت‌شان مبتنی بر اعترافاتی بوده که زیر شکنجه اخذ شده‌اند.

D. اقلیتهای قومی (اتنیکی)

46. مطابق گزارشات، در ژانویه 2014، 50 حداقل مدافع حقوق اقوام 28، فعال مدنی و فرهنگی، و 200 فعال سیاسی قومی در بازداشت و یا زندانی بودند که بسیاری از آنان به جرایم مرتبط با گروههای مخالف مسلح محکوم شده بودند. منابع قانونی بودن این بازداشتها و محکومیت ها را به چالش میکشند و ادعا میکنند که اکثر این افراد شکنجه شده و به موازین محاکمات عادلانه دسترسی نداشته اند.⁴³

47. گزارشگر ویژه هنوز عمیقاً در خصوص پنج عرب اهوازی اعضای موسسه فرهنگی الحوار که توسط ماموران امنیتی در اوایل سال 2011 دستگیر شدند و در ژوئیه 2012 به اعدام محکوم شدند نگران است. احکام این افراد توسط دیوان عالی در تاریخ 9 ژانویه 2013 تایید شدند. مطابق گزارشات، این افراد به دلیل انجام فعالیتهای محافظت شده مورد پیگرد قضایی قرار گرفته اند و به اتهام "محاربه" (دشمنی با خدا)، "افساد فی الارض"، و

⁴¹ <http://dynamic.csw.org.uk/article.asp?t=press&id=1595>

⁴² http://www.iranhumanrights.org/wp-content/uploads/Christians_report_Final_for-web.pdf

⁴³ <http://www.hrw.org/news/2013/01/24/iran-stop-execution-ahwazi-arab-political-prisoners>

"پخش تبلیغات علیه نظام" و مطابق گزارشات در غیاب موازین محاکمات عادلانه محکوم شده اند.⁴⁴

48. طبق گزارشاتی که به گزارشگر ویژه ارسال شده است، پنج فعال سیاسی و فرهنگی آذری که بین 31 دسامبر 2012 و 6 فوریه 2013 دستگیر شدند، توسط شعبه 3 دادگاه انقلاب تبریز به جرم "تاسیس یک گروه غیرقانونی" و "تبلیغ علیه نظام" به نه سال زندان محکوم شدند.⁴⁵ در تاریخ 16 ژوئن 2013، دادگاه تجدید نظر این رای را تایید کرد.⁴⁶ در تاریخ 13 ژوئیه 2013، این پنج فعال دست به اعتصاب غذا زدند تا به آنچه آنها ادعا میکنند محاکمه غیرعادلانه و شرایط بازداشت خویش بوده است اعتراض کنند.⁴⁷

49. گزارشگر ویژه همچنین نگران موارد ادعا شده انتقام برای قتل نیروهای مرزی ایران از طریق اعدام 16 زندانی در استان سیستان و بلوچستان، اعدام چهار عرب اهوازی، و اعدام دو زندانی سیاسی کرد است.⁴⁸ دادستان دادگاه های انقلاب و عمومی زاهدان در بیانیه خویش در خصوص اعدامها اعلام میدارد که "به عوامل اشرار و گروهکهای معاند نظام" هشدار داده شده بود که "اگر هر گونه اقدامی که سبب آسیب رسیدن به مردم بیگناه و عوامل امنیتی و انتظامی صورت بگیرد اقدام مقابله به مثل می‌کنیم، صبح امروز در پاسخ به شهادت مرزبانان شهرستان سراوان 16، نفر از اشرار متصل به گروهکهای معاند نظام را اعدام کردیم".⁴⁹

50. رییس کل دادگستری استان سیستان و بلوچستان گزارش داده است که 8 نفر از این 16 نفر اعدام شده به اتهام محاربه و افساد فی الارض "از طریق عضویت و همکاری در گروهک جندالشیطان و مشارکت موثر در حوادث تروریستی سالهای اخیر در استان" محکوم شده اند و هشت نفر دیگر طبق گزارشات به اتهامات مربوط به مواد مخدر اعدام شده اند.⁵⁰ چندین گزارش همچنین ادعا میکنند که حداقل یک مجرم نوجوان در میان شانزده نفری که اعدام شدند وجود داشته است.⁵¹

⁴⁴ Report submitted to the Office of the Special Rapporteur on 30 July 2013; <http://www.hrw.org/news/2013/08/20/iran-free-ethnic-rights-activists>

⁴⁵ <http://www.hrw.org/news/2013/08/20/iran-free-ethnic-rights-activists>

⁴⁶ <http://www.hrw.org/news/2013/08/20/iran-free-ethnic-rights-activists>

⁴⁷ <http://www.hrw.org/news/2013/08/20/iran-free-ethnic-rights-activists>

⁴⁸ <http://isna.ir/fa/news/92080401521/14>; <http://www.dadgostari-sb.ir/Default.aspx?tabid=1348&articleType=ArticleView&articleId=78845>; <http://www.iranhumanrights.org/2013/10/repression-intensifies/>

⁴⁹ <http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=13920804000374>

⁵⁰ <http://www.dadgostari-sb.ir/Default.aspx?tabid=1348&articleType=ArticleView&articleId=78845>

⁵¹ <http://hra-news.org/en/two-baloch-teenage-political-prisoners-sentenced-to-death-were-transferred-to-exile-prisons#more-2010>; and http://hrdai.net/index.php?option=com_content&view=article&id=1440:1392-08-05-08-31-52&catid=1:2010-07-21-10-18-57&Itemid=4

51. گزارشگر ویژه همچنان نگران گزارشات قتل‌های فراقضایی کولبران توسط نیروهای مرزی⁵²، و مجروح کردن و قتل مستمر شهروندان عادی در نتیجه انفجار مین‌های زمینی است که 17 مورد از آن بین ماههای مارس و اکتبر 2013 گزارش شده اند.⁵³
52. وی همچنین نگران پیگرد قضایی فعالان فرهنگی و کارگری است. طبق گزارشات، فعالان کارگری و اعضاء کمیته هماهنگی برای کمک به ایجاد تشکل‌های کارگری در استانهای کردستان و آذربایجان غربی به اتهام ادعاشده عضویت در کمیته و شرکت در مجمع عمومی آن مورد تعقیب قضایی قرار گرفته اند.⁵⁴
53. طبق گزارشات مقامات به کافی نیت‌های شهر پاوه در استان کردستان دستور داده اند تا اطلاعات مربوط به کلیه شهروندانی که به کافی نیت‌ها وارد میشوند را ثبت کنند. در تاریخ 13 دسامبر 2013، هفت فعال فرهنگی کرد اهل استان کردستان توسط دادگاه انقلاب پاوه به اتهام گزارش شده "تبلیغ برای احزاب سیاسی مخالف کرد از طریق شبکه‌های اجتماعی" به هفت ماه زندان محکوم شدند.⁵⁵

V. رفتار با افرادی که از آزادی محروم شده اند

54. دولت ایران طی بررسی دوره‌ای جهانی خود در سال 2010 هفت توصیه مربوط به رفتار با افراد بازداشت شده، شامل "بهبود آموزش حقوق بشر و آموزش برای قضات و مقامات مجری قانون؛ حذف شکنجه و سایر اشکال بدرفتاری؛ کسب اطمینان از تضمین سیستم قضایی موثر و بیطرف براساس میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی (ICCPR)؛ و اقدام برای حصول اطمینان از اینکه ماموران دولتی و امنیتی که به نقض حقوق بشر مربوط به بازداشت‌های فراقضایی و خودسرانه و استفاده احتمالی از شکنجه متهم شده اند مورد تحقیق، پیگرد قضایی، و مجازات قرار بگیرند" را قبول کرد.
55. ظرفیت رسمی سیستم زندانهای ایران 113000 نفر است، اما در سال 2010 بیش از 204000 زندانی وجود داشت. این به این معناست که 192 درصد ظرفیت زندانها زندانی وجود دارد که تقریباً دوبرابر حداکثر ظرفیت فیزیکی زندانهاست (و بیانگر افزایشی شدید از 101801 زندانی در سال 1993 میباشد). نرخ تعداد زندانیان به نسبت جمعیت نیز بالاست؛ با 276 زندانی در هر 100000 نفر، آمار مرکز بین المللی مطالعات زندان سال (2013)، که ایران را در رتبه سی و نهم کشورهای که بالاترین نرخ زندانیان در جهان را دارا میباشند قرار میدهد⁵⁶ در سال 2011، رییس سازمان زندانهای ایران غلامحسین اسماعیلی گفت که تعداد رو به افزایش زندانیان سیستم تادیب ایران را دچار بحران کرده است و اینکه سیستم هر سال دوماه از بودجه سالانه خویش عقب میافتد.⁵⁷ طبق گزارشات، شرایط زندگی برای زندانیان دائماً جایی بین نامناسب و غیرانسانی قرار

⁵² Report Submitted to the Special Rapporteur Office on 23 December 2013; Report of the Centre for Supporters of Human Rights and Association of Human Rights in Kurdistan of Iran-Geneva (KMMK-G) submitted to the Special Rapporteur office in 06 December 2013; <http://www.kurdpa.net/farsi/index.php?cat=idame&id=13417>; <http://www.kurdpa.net/farsi/index.php?cat=idame&id=13408>

⁵³ Report of the Centre for Supporters of Human Rights and Association of Human Rights in Kurdistan of Iran-Geneva (KMMK-G) submitted to the Special Rapporteur office in 06 December 2013.

⁵⁴ Report Submitted to the Special Rapporteur office by the Association of Kurds Living in France on 23 December 2013.

⁵⁵ <http://www.kurdpa.net/farsi/index.php?cat=idame&id=13417>; <http://www.kurdpa.net/farsi/index.php?cat=idame&id=13408>

⁵⁶ <http://www.prisonstudies.org/country/iran>

⁵⁷ "Iran prisoner held in appalling conditions, Radio Zamaneh, 21 December 2011

میگیرد. دسترسی به خدمات پزشکی غالباً محدود است و وضعی بهداشت و تغذیه در زندانها نامناسب است.⁵⁸

56. 69% از 133 نفری که مورد مصاحبه قرار گرفتند گزارش دادند که برای دوره هایی بین چندروز تا نه ماه در حبس انفرادی نگهداری شده اند. سلولهای انفرادی عموماً بین دو تا دو و نیم متر مربع مساحت دارند و معمولاً بیش از یک پتو و زیرانداز چیز دیگری ندارند. این افراد گزارش دادند که به آنها اجازه دسترسی به هوای تازه، کتاب، قلم و کاغذ داده نمیشده و هیچ تماس انسانی به جز با نگهبانان و بازجویان نداشته اند. در بعضی موارد، مصاحبه شونده‌ها گفتند که آنها اجازه داشتند در حضور مقامات زندان تماسهای تلفنی کوتاه با خانواده هایشان داشته باشند و به آنها بگویند که "حالشان خوب است".

57. تقریباً تمام بازداشت شدگان ادعا کردند که در زمان انتقال بین سلولشان و اتاق بازجویی و یا دستشویی مقامات به آنها چشم‌پند میزدند. تقریباً تمام بازداشت‌شدگان گزارش دادند که در طول بازجویی وادار شده اند رو به دیوار یا کنج اتاق بنشینند و از یک تا سه بازجو از پشت سرشان آنها را بازجویی کرده است. ادعا شده است که بازجویی‌ها چندین ساعت طول کشیده اند و در طول این زمان بازجویان عموماً تلاش میکردند تا بازداشت‌شدگان را وادار به اعتراف کتبی به برخی فعالیتها و یا امضاء سایر اوراق کنند. در تقریباً تمام موارد، بازداشت‌شدگان سابق گزارش دادند که طی بازجویی و بازداشت شکنجه شده اند و یا با آنها بدرفتاری شده است.

58. در 90% موارد، بازداشت‌شدگان ادعا کردند که بازجویان آنها با آنها بدرفتاری روانی، شامل حبس انفرادی طولانی، اعدامهای ساختگی، تهدید جان، آزار جنسی، تهدید اعضای خانواده، بدرفتاری شدید لفظی، و تهدید به تجاوز جنسی و سایر شکنجه‌ها کرده اند. 76% این افراد همچنین ادعا کرده‌اند که بازجویانشان با آنها بدرفتاری فیزیکی به شکل کتک زدن شدید در ناحیه سر و بدن، غالباً با شینی مانند باتوم، کرده اند. برخی بازداشت‌شدگان ادعا کرده‌اند که در وضعیت آویزان شدن و یا موقعیتهای پرفشار، آزار جنسی، شوک الکتریکی، و یا سوزاندن قرار گرفته‌اند. بازداشت‌شدگان گزارش داده‌اند که بعد از دوره تحقیق به بندهای عمومی زندانها و سلولهای مشترک منتقل شده اند و بیشتر بازجویی‌ها در این مقطع پایان یافته‌اند. بعضی مصاحبه‌شوندگان گفتند که مدت کوتاهی بعد از این مرحله با قید حق وثیقه آزاد شده اند.

59. در کل، تنها 18 مصاحبه‌شونده، یا 34% از مصاحبه‌شوندگان گفتند که در نهایت محاکمه شدند. اکثر این افراد با اتهامات مربوط به امنیت ملی روبرو شدند و چند نفر از آنان با اتهامات اخلاقی بیشتری در دادگاههای عمومی جنایی روبرو شدند. کلیه مصاحبه‌شوندگان تخلفات مختلفی از موازین محاکمات عادلانه گزارش دادند.

VI. دسترسی به محاکمه عادلانه

60. در سال 2003، کارگروه بازداشت‌های خودسرانه به لغو دادگاههای انقلاب و روحانیت و تاسیس پادمانهای مشاوره حقوقی علیه تهدید و دخالت مشاور حقوقی از آغاز پرونده بدون توجه به ماهیت اتهامات علیه متهم، توصیه نمود. تهدید، و دخالت مشاور حقوقی از آغاز پرونده، بدون توجه به ماهیت اتهامات علیه متهم، را نمود.

61. در سال 2011، کمیته حقوق بشر توصیه کرد که دولت گامهای فوری برای کسب اطمینان و محافظت از استقلال کامل و بیطرفی قوه قضاییه بردارد و تضمین کند که عملکردش فارغ از فشار و مداخله قدرت اجرایی و روحانیون است.⁵⁹ طرف دولتی همچنین باید تضمین کند که قضات، چه در تفسیر لوایح و چه در اتکا به مبانی مذهبی، احکامی صادر نمیکنند که

⁵⁸ A/68/503, pp. 6-7

⁵⁹ Concluding observations of the Human Rights Committee, 2011; page 6

مخالف حقوق و مبانی مصرح در میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی (ICCPR) باشند.

A. استقلال قضات

62. استقلال قوه قضاییه در قانون اساسی ایران تصریح شده است.⁶⁰ قوه قضاییه از چندین دادگاه منطقه ای تشکیل شده است که صلاحیت آنها با ماهیت اتهاماتی که علیه متهم اقامه شده اند اداره میشود. دادگاههای انقلاب که در آنها بیشتر افراد به عنوان "زندانیان عقیدتی" مورد محاکمه قرار میگیرند، به پرونده هایی رسیدگی میکنند که حاوی جرایم "علیه امنیت داخلی یا خارجی"، جرایم مربوط به مواد مخدر، و فعالیتهایی که با هدف "تقویت رژیم پهلوی، سرکوب مبارزات مردم ایران با دادن دستور و یا اقدام به عنوان عوامل، غارت بیت المال و احتکار، را و جلوگیری از فعالیت بازار کالاهای عمومی" انجام شده اند.
63. رییس قوه قضاییه باید مجتهد باشد و به امور قضایی آگاه باشد.⁶¹ او میتواند قضات دیگر را منصوب و برکنار کند، شغل های آنان را تعریف کند، در خصوص ارتقاء مقام و یا انتقال قضات تصمیم بگیرد.⁶² و دادستان کل و رییس دیوان عالی کشور را تعیین کند و امنیت شغلی قضات به تمایلات این مقام غیرانتخابی تشکیلات منوط میباشد.⁶³ طبق قانون سال 1982 در مورد مقتضیات و انتصابات قضات، زنان مسلمان شیعه ممکن است به عنوان قضات مشاور منصوب بشوند اما هنوز نمیتوانند بر یک دادگاه ریاست کنند.⁶⁴
64. رییس قوه قضاییه توسط رهبر منصوب میشود که در میان چیزهای دیگر، مسئول نظارت بر حسن اجرای سیاستهای کلی نظام، فرماندهی کل نیروهای مسلح، و "امضاء حکم ریاست جمهوری پس از انتخاب مردم"⁶⁵ است. پس از آنکه طبق گزارشات، معاون اول قوه قضاییه اعلام کرد که "قضات باید از رهبری اطاعت کنند و در قضاوت خود هیچگونه استقلالی ندارند"، هم گزارشگر ویژه در امور استقلال قضات و وکلا و هم گزارشگر ویژه حقوق بشر در ایران از نفوذ رهبر بر قوه قضاییه ابراز نگرانی کردند.⁶⁶
65. قضات موظف هستند تا احکام دعوای را بر اساس قوانین مدون بیابند و هرکجا که قانون ساکت است بر اساس منابع معتبر اسلامی و فتاوی معتبر احکام را صادر کنند.⁶⁷ نامزدهای مقامهای قضاوت و دادستانی لازم است که "مومن و عادل باشند و التزام عملی به مبانی اسلام و وفاداری به نظام جمهوری اسلامی ایران داشته باشند".⁶⁸

⁶⁰ Constitution; article. 156

⁶¹ Constitution, article. 157; SR 2004 Iran Addendum, supra n.26, §21

⁶² Ibid., article 158 and 164

⁶³ Ibid., article. 162; Amnesty International, 'Violations of Human Rights 1987-1990,' MDE 13/21/90, p.22.

⁶⁴ Amnesty International, 2012 CESCR Submission, p. 5.

⁶⁵ Constitution; article. 110

⁶⁶ ECOSOC, 'Civil and Political Rights, Including the Questions of Independence of the Judiciary, Administration of Justice, Impunity, Report of the Special Rapporteur on the independence of judges and lawyers, Dato' Param Kumaraswamy' (1 Feb. 2001) U.N. Doc. E/CN.4/2001/65, para. 116.

⁶⁷ Constitution; article. 167

⁶⁸ Kar, supra n. 14, p. 2, quoting Law on the Qualifications for the Appointment of Judges, approved on May 14, 1982, published in the Code Collection of 1982, Official Gazette

66. این شرایط از طریق فرایندی که به نام گزینش شناخته شده است که شامل تحقیقات توسط شورای عالی گزینش و وزارت اطلاعات در خصوص قابل قبول بودن اعتقادات یک متقاضی، عقاید سیاسی و وابستگی های پیشین، و توبه از هرگونه نظرات و وابستگی های سیاسی سابق که در قانون گزینش مصوب سال 1995 منطبق بر موازین مذهبی و اخلاقی تعریف شده است، مورد آزمون قرار میگیرند.⁶⁹

67. وکلا گزارش میدهند که آنها اعتقاد دارند قضات—بخصوص قضات دادگاههای انقلاب—تصمیمات خود را تقریباً همیشه بر اساس گزارشاتی که توسط مقامات اطلاعاتی که متهمان را دستگیر و بازجویی کرده اند قرار میدهند (و اعترافات که ممکن است وجود داشته باشند). این نکته در احکام دادگاه انقلاب که توسط گزارشگر ویژه بررسی شده اند، که اشارات گسترده ای به گزارشات وزارت اطلاعات میکنند، منعکس شده است. وکلا گزارش داده اند که در تجربه آنان قضات به ندرت شواهدی را که توسط وکلای مدافع ارائه میشوند در نظر میگیرند و غالباً نسبت به ادعاهای اعترافات اخذ شده تحت شکنجه بی توجه هستند.

B. استقلال وکلا

68. همانگونه که توسط کارگروه بازداشتیهای خودسرانه در سال 2003 نیز اعلام شده است، گزارشگر ویژه یادآور میشود که وکلا برای انجام وظایف حرفه ای خود در دفاع از موکلانشان از طریق آگاه ساختن دادگاه نسبت به بدرفتاری که موکلانشان در زمان بازداشت تجربه کرده اند و یا نقایص سیستم قضایی، تحت ارعاب، بازداشت، و تعقیب قضایی قرار میگیرند.

69. طبق گزارشات، از سال 2009 تا کنون بیش از 42 وکیل با بازداشت، پیگرد قضایی، یا آزار و اذیت توسط نیروهای امنیتی قرار گرفته اند. پروانه وکالت چندین وکیل توسط دادگاهها باطل شده است. چندین وکیل همچنین گزارش داده اند که آنها و همکارانشان غالباً توسط مقامات قضایی و یا اطلاعاتی برای انجام فعالیتهای خود، شامل دفاع از بازداشت شدگان سیاسی ("امنیتی") مورد اذیت و آزار و ارعاب قرار گرفته اند. آنها همچنین گزارش میدهند که در موارد جدی تر قضات وکلا را با تعقیب قضایی برای انجام شغلشان مورد تهدید قرار میدهند و اینکه آنها در تلافی آشکار برای دفاع حرفه ای از افرادی که متهم به جرایم سیاسی یا "امنیتی" شده اند مورد اتهام و یا زندان به جرمهای "توهین" به قضات یا "اخلال در دادگاه" قرار میگیرند.⁷⁰

70. وکیل حقوق بشر محمد اولیایی فرد، گزارش داد که در یکی از پرونده هایش یک قاضی به یک دادستان دستور داد تا علیه وی برای انتشار اطلاعات کذب در مورد وزارت اطلاعات اعلام جرم کند و از کانون وکلا خواست تا در پاسخ به ادعای وی که اعترافات موکلش تحت اجبار اخذ شده بودند و بنابراین بی اعتبار بودند، پروانه وکالت وی را باطل کند. آقای اولیایی فرد همچنین گزارش داد که زمانی که وکیل همکار وی عبدالفتاح سلطانی، که در حال حاضر در زندان به سر میبرد، به دلیل اینکه دعا کرده بود موکلش تحت شکنجه قرار گرفته مورد تعقیب قضایی قرار گرفته بود، دفاع از وی را به عهده گرفت.

71. وکلا همچنین گزارش میدهند که مقامات قضایی و یا اطلاعاتی وکلا را مورد ارعاب قرار میدهند و یا برای مثال، از طریق عدم اجازه دسترسی به مستندات لازم و مرتبط با پرونده یا جلوگیری از جلسات حضوری به موقع با موکلان از انجام کار آنها جلوگیری میکنند. یک وکیل گزارش داد که در چندین مورد، قضات از ورود وی به دادگاه جلوگیری

⁶⁹ Amnesty International, Submission to CESCR 2012, p. 5.

⁷⁰ Interview conducted by the Special Rapporteur with an Iranian lawyer, 20 December 2013. The source was vetted for background prior to interview, and information provided was cross-checked with outside sources for credibility, accuracy, and internal consistency.

کردند و وقتی که او تلاش کرده تا بر مبنای مقررات تقاضاهایی را عنوان کند مورد تهدید قرار گرفته که این تهدیدات در بسیاری از موارد توسط شخص قضات مطرح شده اند.

72. برای مثال همین وکیل گزارش داد که وقتی او تلاش کرد تا دفاع خود را در یک پرونده "امنیتی" ارائه کند، یک قاضی دادگاه به وی گفت که "این دفاع را برای محاکمه خودت نگه دار". این وکیل همچنین گزارش داد که در یک محاکمه دیگر که در آن گروهی از زنان ادعا کردند که توسط یک باند جنایتکار به آنها تجاوز شده است، یک قاضی با وجود اینکه مردان را مقصر شناخت و محکوم کرد، در انتهای محاکمه گفت که "قطعا این زنان (شاکیان) نیز در این قضیه نقشی داشته اند". وقتی که وکیل مدافع درخواست کرد که مدرکی از این اظهار نظر در اختیار وی قرار گیرد تا بتواند رسماً شکایت کند، قاضی وکیل را تهدید به محاکمه کرد. این وکیل ادعا کرد که وی همچنین شاهد بی احترامی قضات به وکلای زن در پاسخ به اعتراضات آنان به مسایل مقرراتی و یا تقاضاهایشان، مثلاً از طریق بی اعتنائی به این تقاضاها و یا دستور به درست کردن حجابشان، و یا دستور به نگاهبانان امنیتی دادگاه برای درست کردن حجاب وکلای زن بوده است.
73. به گزارش منابع، این اقدامات علیه وکلا باعث کمبود رو به رشد افرادی شده که مایل به قبول پرونده های حساس هستند. وکلایی که چنین پرونده هایی را قبول کرده اند در زندان به سر میبرند، از کشور گریخته اند، و یا از دستگیری و یا سایر عواقب منفی در هر اسند.
74. وکلا همچنین گزارش میدهند که این فرهنگ ارباب آنها را از گزارش شکنجه در دفاع از موکلانشان به دلیل ترس از تلافی قوه قضاییه و یا نیروهای امنیتی، شامل پیگرد قضایی و یا ابطال پروانه وکالت آنها، باز داشته است و غالباً افراد را از استخدام وکلا برای جلوگیری از این اتهام که استخدام وکیل خود قبول گناهکار بودن است باز میدارد.

C. محاکمه

1. دسترسی به مشاوره حقوقی

75. اصل 35 قانون اساسی "حق انتخاب وکیل" را در تمام دادگاهها به رسمیت می‌شناسد و به روشنی از دادگاهها می‌خواهد تا امکان استفاده از این حق را فراهم کنند. ماده "3 قانون حقوق شهروندی" (مصوب سال 2004) دادگاهها و دفاتر دادستانی را ملزم به احترام به حق متهم به دفاع از خود و دسترسی به خدمات یک وکیل مدافع میکند. محافظت های مشابه، همانطور که در بالا ذکر شد توسط آیین دادرسی کیفری تجویز شده اند.
76. کسانی که برای این گزارش مورد مصاحبه قرار گرفتند همگی ابراز کردند که در زمان بازپرسی اولیه در پرونده هایشان، که زمانی است که بیشترین موارد نقض موازین محاکمات عادلانه اتفاق می‌افتد، به وکیل دسترسی نداشتند 56%. از مصاحبه شوندگان که محاکمه شده بودند گزارش دادند که آنها در مدت محاکمه خود وکیل نداشتند. در سه مورد، طبق گزارشات قضات به متهمان اجازه ندادند تا از خدمات وکیل مورد انتخاب خود بهره‌مند شوند و آنان نیز از قبول وکلای تعیین شده توسط دادگاه خودداری کردند.
77. در یک مورد، طبق گزارش قاضی به متهم گفت که اگر وکیلش را با خود به محاکمه نیاورد، حکم سبکتری دریافت خواهد کرد. در چندین مورد یک وکیل در محاکمه حضور داشت، اما متهم تا تنها چند ساعت یا چند روز پیش از محاکمه با وکیلش تماسی نداشت 27%. از مصاحبه شوندگان گفتند که وکیل آنها به پرونده شان دسترسی نداشت و یا تنها در روز محاکمه و یا چند روز قبل از آن موفق به دسترسی به پرونده شده بود.

2. دادرسی منصفانه و علنی توسط دادگاه صالح، مستقل و بی طرف

78. برای 45% از این مصاحبه شوندگان که با محاکمه روبرو شده‌اند، ادعا میشود که دادگاه به متهمان اجازه نداده تا دفاعیات خود را ارائه کنند یا تنها به آنها اجازه داده شده تا بخشی از دفاعیات خود را ارائه کنند. در 43% از موارد، محاکمات دقیقاً بیش طول نکشیده‌اند. طبق گزارشات در 70% محاکمات این مصاحبه شوندگان، اطلاعات و یا اعترافات که

با زور اخذ شده بودند توسط قاضی استفاده شده‌اند یا حداقل بخشی از گزارش اطلاعاتی که توسط دادستان ارائه شده است را تشکیل می‌دهند. شصت و پنج درصد از مصاحبه شونده‌گان گزارش دادند که قاضی حرکات جانبدارانه، از جمله سرزنش و یا بازجویی از متهم و محدود کردن توانایی وی برای صحبت و ارائه دفاعیات را نمایش می‌دهد است.

79. همه مصاحبه شونده‌گان گزارش دادند که یک دادگاه کلیه و یا اکثر اتهامات آنها را وارد دانسته است. چندین مصاحبه شونده اعلام کردند که هیچ نسخه ای از رای دادگاه انقلاب در اختیار وکلای آنان قرار نگرفته است و به جای آن، برای تهیه درخواست تجدید نظر، آنها وادار شده اند تا متن رای دادگاه را با دست رونویسی کنند. در برخی موارد، تقاضای تجدید نظر باعث شده تا حکم سبک تری صادر شود اما هرگز به تیرنه منجر نشده است. طبق گزارشات، در تمام موارد احکام نهایی از نوعی ترکیب احکام زندان، احکام حبس تعلیقی، شلاق، محرومیت از فعالیت‌های حرفه ای و یا تحصیل، یا جریمه نقدی تشکیل شده بوده اند.

80. یک وکیل دادگستری که بیش از ده سال در ایران به حرفه وکالت اشتغال داشته است از بی نظمی هایی که در طول دفاع از بیش از 40 نفر در دادگاههای انقلاب کشور مشاهده کرده گزارش داد. او گزارش داد که تعدادی از موکلان وی که پرونده های "امنیتی" داشتند، به زور وادار به اعتراف به موارد اتهامی خود شدند، بدون توجه به اینکه شواهدی برای این جرایم وجود داشته یا نه و او غالباً اجازه نمی‌یافته تا پرونده ها را قبل از محاکمه مطالعه کند، با موکلانش قبل و یا بعد از محاکمه ملاقات کند، دفاع کاملی از موکلانش به قاضی دادگاه ارائه کند، و یا اینکه مطابق قانون در طول تمام مراحل محاکمه قبل از صدور حکم در دادگاه حضور داشته باشد.

81. او همچنین گزارش داد که افرادی که به جرایم مربوط به مواد مخدر متهم میشوند، غالباً در بازداشت با بدرفتاری شدیدی روبرو میشوند و ابراز کرده اند که اغلب از دسترسی به امکانات بهداشتی محروم میشوند و با دستبند و پابند به دادگاه منتقل میشوند و محاکمات آنان "هرگز بیش از چند دقیقه طول نمی‌کشند".

82. این وکیل دادگستری یادآور شد که قانون ایران اجازه می‌دهد که زنانی که گزارش می‌دهند که به آنها تجاوز جنسی شده است، در مواردی که نمیتوانند قاضی را نسبت به اتهامات قانع کنند، به دلیل اینکه ادعای آنها تلویحاً اعلام میکند که رابطه جنسی خارج از ازدواج داشته‌اند، خود به اتهام زنا مورد تعقیب قضایی قرار می‌گیرند. این وکیل همچنین یادآور شد که اثبات پرونده های تجاوز جنسی بسیار مشکل است و زنانی که میخواهند این جرم را گزارش دهند را در خطر تعقیب قضایی برای یک جرم مستوجب اعدام قرار می‌دهد که احتمالاً زنان قربانی را از اعلام جرم باز میدارد. همچنین، زنانی که ادعای تجاوز جنسی میکنند غالباً خود مورد آزمایش‌های ناخوشایند "بکارت" قرار می‌گیرند.

VII. حق حیات

83. تخمین زده شده است که از زمان آغاز حکم گزارشگر ویژه در سال 2011 تا کنون 1539 نفر در ایران اعدام شده اند که بین 955 و 962 نفر از این افراد برای جرایم مربوط به قاچاق مواد مخدر اعدام شده اند⁷¹. تخمین زده میشود که 624 نفر در سال 2013 اعدام شده اند، که 499 نفر از آنها توسط مقامات یا منابع نیمه رسمی دولتی اعلام شده اند. این عدد نمایانگر یک افزایش 102 نفری نسبت به سال 2012 است، با وجود اینکه اعدامها در آن سال عملاً چندبار برای مدتی متوقف شدند: از اول مارس تا 15 آوریل؛ که در این

⁷¹ Calculation from "Chart of executions in the Islamic Republic of Iran," Iran Human Rights Documentation Center, <http://www.iranhrdc.org/english/publications/1000000225-ihrdc-chart-of-executions-by-the-islamic-republic-of-iran-2013.html#.UsNGC6V4F94> (2013), <http://www.iranhrdc.org/english/publications/1000000030-ihrdc-chart-of-executions-by-the-islamic-republic-of-iran-2012.html#.UsN-Z6V4F94> (2012), and <http://www.iranhrdc.org/english/publications/3420-executions-in-iran.html#.UsN-waV4F94> (2011).

زمان تنها 4 نفر اعدام شدند؛⁷² در زمان انتخابات ریاست جمهوری بین 23 مه تا 16 ژوئن؛ که طی این مدت تنها دو نفر اعدام شدند؛⁷³ و در ماه رمضان بین 8 ژوئیه تا 13 اوت 2013.

84. حداقل 57 نفر در ملاء عام به دار آویخته شدند و حداقل 28 زن امسال اعدام شدند. طبق گزارشات چندین نفر در غیاب موازین محاکمات عادلانه محکوم شدند و به جرم محاربه و یا اقدام علیه امنیت ملی اعدام شدند.

85. در اواخر اکتبر و اوایل نوامبر، سه کرد ایرانی به اتهام "محاربه و" تلاش برای براندازی حکومت" اعدام نشدند و در نوامبر 2013، چهار نفر از جامعه اقلیتی عرب اهوازی به اتهام "اقدام علیه امنیت ملی"، "محاربه" و "افساد فی الارض" اعدام شدند.⁷⁴

86. به نظر میرسد چهار فرد کرد دیگر (1، آقایان جمشید و جهانگیر دهقانی (2)، آقای حامد احمدی (3)، و آقای کمال مولایی، در خطر فوری اعدام برای "جرائم" محاربه و افساد فی الارض باشند.⁷⁵ بنا به گزارش منابع این افراد در غیاب موازین محاکمات عادلانه محکوم شده اند. گزارشگر ویژه از مقامات ایرانی میخواهد تا این اعدامها را متوقف کنند، این احکام را تغییر دهند، و به شکایات نقض تضمین های محاکمات عادلانه رسیدگی کنند.⁷⁶

87. در حالیکه قانون جدید مجازات اسلامی امکان اعدام به اتهام "جرائم امنیتی" را در مواردی که از اسلحه استفاده نشده باشد حذف میکند،⁷⁷ مجازات اعدام را برای جرایمی که شامل موازین بین المللی "جدی ترین" جرائم نیستند، شامل تکرار جرم مصرف الکل، زنا، رابطه جنسی مبنی بر رضایت طرفین،⁷⁸ و در اختیار داشتن مواد مخدر و یا قاچاق مواد مخدر پابرجا میگذارد.

88. روشن است که مشکل مواد مخدری که امروز پیش روی ایران است هم مهم و هم پیچیده است. در سال 2011 تخمین زده میشد که در حدود یک میلیون و دویست هزار ایرانی از تریاک استفاده میکردند که یکی از بالاترین نرخها در سطح جهان است.⁷⁹ قاچاق مواد مخدر و جرایم مربوط به آن چالشهای جدی برای اجرای قانون و امنیت در ایران بوده اند.

⁷² Ibid

⁷³ Ibid

⁷⁴ Iran Human Rights Condemns Execution of Four Ahwazi Political Prisoners," <http://iranhr.net/2013/12/iran-human-rights-condemns-execution-of-four-ahwazi-political-prisoners-3/>, 5 December 2013.

⁷⁵ Amnesty International, "Death Sentences Upheld, Executions Imminent: Jamshid Dehgani, Jahanghir Dehgani, Hamed Ahmadi and Kamal Molayee," Amnesty International, <http://www.amnesty.org/en/library/asset/MDE13/037/2013/en/848bda6c-a28a-4d3c-894f-85a3c34db650/mde130372013en.html>, 19 September 2013.

⁷⁶ Amnesty International, "Halt the Executions of Four Kurds on Death Row, 20 September 2013 <http://www.amnesty.org/en/news/iran-halt-execution-four-kurds-death-row-2013-09-20>,

⁷⁷ Interview conducted by the Special Rapporteur on 20 December 2013 with a lawyer currently practicing in Iran and with knowledge of the New Islamic Penal Code.

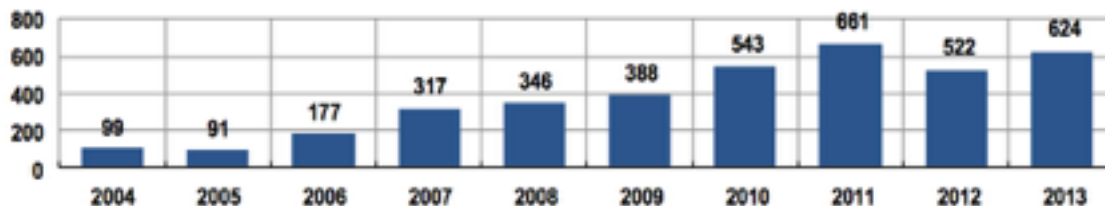
⁷⁸ "Codifying Repression: An Assessment of Iran's New Penal Code," <http://www.hrw.org/node/109622/section/2>, Human Rights Watch, 28 August 2013

⁷⁹ UNODC, World Drug Report 8 (2013), available at <https://stats.unodc.org/wdr/>.

مقامات ایرانی گفته اند که نبرد با اعتیاد مواد مخدر و قاچاق آن سالانه یک میلیارد دلار هزینه دارد.⁸⁰

89. ایران برای چندین فعالیت مرتبط با مواد مخدر، شامل تولید، حمل (شامل همراه داشتن 30 گرم برای

Executions in the Islamic Republic of Iran: 2003 – 2013

مصرف شخصی) هروئین، مورفین یا داروهای روانگردان مشخص صنعتی و غیر پزشکی، مانند متامفتامین، مجازات اعدام را در نظر گرفته و راه موثری برای تجدیدنظر در این مجازات نیز وجود ندارد⁸¹. جرایم مربوط به مواد مخدر همچنان اکثریت موارد مجازات اعدام در کشور را در بر میگیرند که نتیجه آن بالاترین امار سرانه شناسایی شده اعدام در جهان است. طبق برآوردها، از مجموع 624 اعدام سال 2013، 302 اعدام برای موارد ادعاشده در اختیار داشتن و یا قاچاق مواد مخدر بوده است، اما این عدد احتمالاً از این بالاتر است چون دلایل محکومیت 90 فرد اعدام شده هنوز شناسایی نشده است. این کاربرد مجازات اعدام در ایران بسیاری از افراد آسیب پذیر جامعه را تحت تاثیر قرار میدهد و بر همین اساس تاثیر نامتناسبی بر اقلیتها دارد.

90. دفتر سازمان ملل متحد در مورد مواد مخدر و جرایم (UNODC) از سال 1999 تا کنون در ایران مشغول به کار بوده است و همکاری فنی و ظرفیت سازی موثری با دولت ایران داشته است.⁸² در سال 2010، UNODC و ایران به این نتیجه رسیدند که برنامه همکاری فنی چندجانبه ای برای سالهای 2011 تا 2014 داشته باشند⁸³. تحت این برنامه UNODC، و ایران با یکدیگر روی زیر برنامه هایی کار کرده اند که شامل تمرکز روی اجرای قانون

⁸⁰ Trend, Iran's FM says next year "drug tsunami" to hit region (2013), available at <http://en.trend.az/regions/iran/2143925.html>.

⁸¹ The new Anti-Narcotics Law of 2011 provides mandatory death sentences for the heads of drug gangs or networks, but also for trafficking or possession of more than 30 grams of crystal meth, and other psychedelic substances such as crack and heroin" and Addicted to Death; Amnesty International 2011; <http://www.amnesty.org/en/library/asset/MDE13/090/2011/en/0564f064-e965-4fad-b062-6de232a08162/mde130902011en.pdf>

⁸² See UNODC Iran webpage, at <http://www.unodc.org/islamicrepublicofiran/en/history-and-achievement.html>.

⁸³ UNODC, Technical Cooperation Programme in the Islamic Republic of Iran (2011), available at <http://www.unodc.org/islamicrepublicofiran/en/country-programme.html>. The formal partner for UNODC unusually is the Ministry of Foreign Affairs of Iran, but UNODC works also with the national Drug Control Headquarters, and Iranian Anti-Narcotics Police and Iranian Customs (at 14).

و جرایم، عدالت، و فساد میشوند⁸⁴. گزارشگر ویژه ایران را تشویق میکند تا از حمایت UNODC برای مرتفع کردن نگرانیهایی که در بالا ذکر شده اند، به ویژه در زمینه اصلاحات سیستم قضایی جنایی استفاده کند.

VIII. حقوق اجتماعی و اقتصادی

A. حق تحصیل

91. به گفته سازمان دانشجویی دفتر تحکیم وحدت، از آوریل سال 2005 تا مارس 2013، حداقل 935 مورد محرومیت دانشجویان دانشگاهها از ادامه تحصیل به مدت یک ترم و یا بیشتر به دلیل فعالیتهای سیاسی از جمله انتشار مقالات، سازماندهی رویدادهای سیاسی و همکاری با سازمان های حقوق دانشجویی که توسط نیروهای امنیتی ایران تصور می شده مشکل ساز بوده اند وجود داشته است. این افراد که عموماً از آنها با نام "دانشجویان ستاره دار" یاد میشود، به طور معمول بین سالهای 2011 و 2013 از دانشگاهها اخراج شده و یا ادامه تحصیل آنها تعلیق شده است.⁸⁵ وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری پیشنهاد بازگشت این دانشجویان به تحصیل را عرضه کرده است.⁸⁶
92. در اعلان این پیشنهاد اظهار شده که دانشجویان ستاره داری که بعد از سال 2010 از دانشگاهها اخراج شده اند خواهند توانست به مراکز آموزش عالی که سابقاً در آنها حضور داشتند بازگردند؛ و دانشجویانی که بین سالهای 2006 تا 2011 ستاره دار شدند باید مجدداً در آزمون سراسری ورود به دانشگاه شرکت کنند، اما پس از قبولی در فرآیند گزینش شرکت نخواهند کرد.⁸⁷ طبق گزارشات، در بیشتر موارد دانشجویان ستاره دار توانسته اند با امضاء یک "تعهد جزئی" در سازمان سنجش به موسسات آموزش عالی خود بازگردند.⁸⁸ در تاریخ 23 دسامبر 2013، کمیته مرکزی گزینش اعلام کرد که 126 مورد از 400 مورد محرومیت از تحصیلی که ثبت شده بودند توانسته اند به تحصیل خود ادامه دهند،⁸⁹ اما بعضی دانشجویان اعلام کرده اند که تقاضای بررسی اخراج آنان رد شده است.⁹⁰
93. یک نماینده از کمیته تحصیل و تحقیق مجلس ایران گفته است که وزارت اطلاعات در حال حاضر در حال بررسی دانشجویانی است که به دانشگاه بازگشته اند و دانشجویانی که نتیجه بررسی آنها منفی باشد مجدداً از تحصیل محروم خواهند شد. یک عضو دیگر این کمیته گفته

⁸⁴ The UNODC's programme in Iran includes the focus that "border management and the country's capacities to interdict illicit drugs and precursors will be enhanced through the delivery of value-added technical assistance and cooperation to relevant authorities". See UNODC, Iran Technical Programme, supra note X, at 6-7. In this connection, the UNODC assistance provided to Iran in recent years has addressed border surveillance, drug detection including equipment at transit points, and intelligence capability, which leads to greater interdiction and more prosecutions, use of death penalty, and human rights concerns. See Lines at al, 18, 33; Iran's anti-narcotics dog capacities continuously enhanced by UNODC (2011), available at <http://www.unodc.org/islamicrepublicofiran/en/irans-anti-narcotics-dog-capacities-continuously-enhanced.html>.

⁸⁵ "Report on violation of right to education of students in Iran," Daneshjoo News, The right to education, Human Rights Commission of the Office for Strengthening Unity, <http://persian2english.com/wp-content/uploads/2013/06/The-Right-to-Education-En.pdf>

⁸⁶ http://sharghdaily.ir/?News_Id=20426

⁸⁷ http://sharghdaily.ir/?News_Id=20426

⁸⁸ <http://etemaad.ir/PDF/92-09-05/12.pdf>

⁸⁹ <http://www.isna.ir/fa/news/92100200858>

⁹⁰ <http://www.kaleme.com/1392/09/26/klm-168517/?theme=fast>

است که از وزارت اطلاعات میخواید تا سابقه سیاسی 126 نفر از 129 دانشجویی را که به دانشگاه بازگشته اند بررسی کند و اگر آنها "مشکل امنیتی حادی" ندارند، که شامل حال 3 نفر از این دانشجویان میشود، آنها میتوانند به تحصیل خود ادامه دهند. وی افزود که اگر نتیجه این کار منفی باشد، برعهده وزارت اطلاعات است تا هر نوع پیشنهادی را با کمیته در میان بگذارد.⁹¹

94. طبق گزارشات حداقل 41 استاد دانشگاه از دانشگاهها اخراج شده اند. طبق گزارشات یک کمیته ویژه برای تحقیق در خصوص شکایات در خصوص بازنشستگی های اجباری اساتیدی که دارای دیدگاهی متفاوت از دیدگاههای دولت بوده اند تشکیل شده است.⁹² گزارش شده است که 18 نفر از اساتید دعوت به بازگشت به کار شده اند و در حال حاضر در حال تدریس میباشند در حالیکه تقاضای 10 تا 12 استاد دیگر در حال حاضر تحت بررسی است.⁹³ محمد شریف، استاد دانشگاه و وکیل دادگستری، که گزارش شده به دلیل فعالیتهای حقوق بشری از دانشگاه اخراج شده گفته است که اساتید بازنشسته دانشگاه تنها به صورت استاد مدعو و بدون ابطال بازنشستگی آنها به کار بازگشته اند و اساتید اخراجی هنوز شاهد هیچ اقدامات جبرانی نبوده اند.⁹⁴

B. تحریمهای اقتصادی

95. گزارشگر ویژه مکررا از کشورهایی که علیه ایران تحریم وضع کرده اند و از دولت ایران خواسته است تا برای حصول اطمینان از اینکه تحریمها حقوق بشر را تضعیف نمیکند، شامل تقویت پادمانهای بشردوستانه که به نظر میرسد قادر به انجام کامل اهداف خود نیستند، گامهایی بردارند. اقدامات کاهش در تحریم ها که طبق گزارشات در برنامه مشترک توافقات بین ایران و کشورهای 5+1 جاسازی شده اند، اگر درست اجرا شوند، احتمالا تاثیر مثبتی روی برخورداری از حقوق اقتصادی و اجتماعی در ایران خواهند داشت که این خود تغییر مثبتی است. توافقنامه نشان میدهد که طرفهای مذاکره در حال برداشتن گامهای آزمایشی به سوی تاسیس یک کانال خدمات بانکی هستند که تجارت بشردوستانه را تسهیل خواهد کرد. گزارشگر ویژه از چنین گامهایی استقبال میکند چون این گامها میتوانند برخی چالشهای حق سلامتی و سایر مشکلاتی که در گزارشهای قبلی منعکس شده اند را برطرف کنند.⁹⁵

IX. نتیجه گیری و توصیه ها

96. گزارشگر ویژه یادآور این دیدگاه خود میشود که جمهوری اسلامی ایران ابزار اساسی لازم برای رعایت تعهدات بین المللی حقوق بشری اش را دارا میباشد. این شامل میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی (ICCPR)، میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (ICESC) و وجوه مختلفی از چندین قوانین بین المللی میباشد. گزارشگر ویژه تاکید میکند که در صورت اجرای مستمر مبانی و مقررات مصرح در این قوانین، حقوق بشر بهتر تضمین خواهد شد.

⁹¹ <http://etemaad.ir/PDF/92-09-11/02.pdf>

⁹² <http://etemaad.ir/PDF/92-09-05/12.pdf>

⁹³ <http://etemaad.ir/PDF/92-08-27/13.pdf>

⁹⁴ <http://etemaad.ir/PDF/92-08-26/11.pdf> ; and <http://www.iranhumanrights.org/2011/04/sharif-dismissed/>

⁹⁵ A/68/503,

97. وی همچنین تاکید میکند که علیرغم تغییرات اخیر در قانون مجازات، آیین دادرسی کیفری، و پیشنهاد برای یک منشور جدید حقوق شهروندی، این اسناد نمیتوانند بطور کامل مسایلی که قبلاً توسط مکانیسم‌های حقوق بشری سازمان ملل متحد و توصیه‌هایی که طی بررسی دوره ای جهانی ایران در سال 2010 مطرح شده اند را در بر بگیرند. برخی قوانین ملی و شیوه‌ها همچنان از طریق محدودیتهای گسترده و اعمال تبعیض‌آمیز باعث تضعیف و یا نقض حقوقی که توسط این ابزار حقوقی تضمین شده اند میشوند.

98. گزارشهای رسیده همچنان حاکی از جزئیات نقض مکرر اجرای قوانینی که توسط قوانین ملی و استانداردهای بین‌المللی پایه‌گذاری شده اند میباشد که نتیجه آن بازداشت‌های خودسرانه صدها نفر در حال اجرای مسالمت‌آمیز حقوق خویش که توسط معاهدات نامبرده تضمین شده اند بوده است. نقض حقوق و دستورالعمل‌های مصرح در قانون اساسی، قانون احترام به آزادی‌های مشروع و حفظ حقوق شهروندان، و آیین دادرسی کیفری نیز ظاهراً منتج به شکنجه روانی و جسمی افراد به منظور استخراج اطلاعات شده است، که بنا به گزارش‌ها به عنوان شواهد در محاکمات آنان ارائه شده و به عنوان مبنای محکومیت آنان و احکام مجازاتهای زندان طولانی و یا اعدام از آنها استفاده شده است.

99. بنا به گزارشات، اکثر این موارد نقض طی دوران بازداشت پیش از محاکمه، و یا در جلسات دادگاه صورت میگیرند. بنابراین، گزارشگر ویژه از دولت ایران میخواهد تا توصیه‌های زیر را در نظر بگیرد:

- a. آزادی بی‌قید و شرط افرادی که برای اجرای مسالمت‌آمیز حقوق خود به بیان، انجمن، تجمع، اندیشه، و مذهب در زندانها هستند تسهیل شود؛
- b. پادمانهای محاکمات عادلانه را از طریق حصول اطمینان از دسترسی به مشاوره حقوقی طی کلیه مراحل بازداشت پیش از محاکمه و "مرحله تحقیقات" پرونده‌ها، شامل زمان بازجویی و تفهیم اتهام تقویت کنید و به وکلا اجازه دهید تا طی این مراحل به متهمان مشاوره بدهند؛
- c. دسترسی مشاوران حقوقی به کلیه پرونده‌هایی که دارای شواهد علیه متهمان هستند را بهبود ببخشید؛
- d. کلیه ادعاهای بدرفتاری و یا شکنجه جسمی و روحی را مورد تحقیق قرار دهید و افرادی را که مسئول آن هستند را مورد پیگرد قضایی قرار دهید؛
- e. از ارباب وکلا، از جمله از طریق تهدید به بازداشت و پیگرد قضایی برای انجام وظایف حرفه‌ای و اخلاقی خود شامل انتقال شکایات موکلانشان و از طریق مخاطب قراردادن رسانه‌های داخلی و خارجی از جانب موکلانشان بدون ترس از پیگرد قضایی تحت قوانین امنیت ملی و هتک حیثیت کشور، جلوگیری کنید؛
- f. مجازات اعدام برای نوجوانان و برای جرایمی که با موازین "جدی‌ترین جرایم" تحت قوانین بین‌المللی سازگار نیستند، شامل اعدام برای جرایم مربوط به مواد مخدر و آنچه تخلفات جنسی محسوب میشود را ممنوع کنید.